

Beschrijving van de in Augustus en September 1871 gesloopte Koepoort te Hoorn

Afschrift van manuscript door T.C. v.d. Sterr, Opzigter van den Provinciaalen Waterstaat, gedat.: 24 junii 1872.

In het jaar 1502 werden de Noorder- en Westerpoort der stad, die vroeger van hout waren opgetrokken, in steen vernieuwd en in 1508 en 1513 op de kort tevoren tot vergrooting der stad naar buiten verlegde wallen tusschen de Noorder- en voormalige Ooster- of Gevangenpoort, acht steenen torens gebouwd, waarvan er een tevens tot poort werd ingerigt, die den naam van Koepoort ontving en strekte tot vervanging van de vroeger meer binnenwaarts geplaatste Gouwepoort. Van deze torentjes zijn er thans met de slooping der Koepoort nog twee over, in welke nog enkele schietgaten, gelijk aan die welke in de Koepoort werden gevonden, aanwezig zijn, waaruit moet worden afgeleid dat deze torens hebben moeten dienen tot de verdediging der stad en zeer waarschijnlijk ook wel tot berging van ammunitie.

De Koepoort moet toen een nauwe en donkere doorgang zijn geweest, welke zeer waarschijnlijk was gevormd door daar binnen aangebrachte betimmering waarvan het oostelijk deel, welligt tot een of ander gebruik gebezigd, is verlicht geweest door een in den oostelijken zijmuur aanwezig raam, groot ongeveer 0.7 vierkante meter, waarvan de muuropening tijdens de slooping nog aan de binnenzijde bestond en daar door een publicatiebord was bedekt, doch aan de buitenzijde was dichtgemetseld, want volgens aangehaalde kronijk werd de Koepoort in het jaar 1605 ruimer en luchtiger gemaakt, terwijl de poort in het jaar 1669 en de gevel het volgend jaar, werd verfraaid. Dat de Koepoort vroeger een nauwe doorgang is geweest, die later is verruimd, blijkt ook wel daaruit, dat de poortopeningen niet in het midden der beide poorten zijn gemaakt, doch daar zoodanig zijn aangebragt dat ze onder een zooveel mogelijken stompen hoek voor de daarvoor gelegen Achterstraat en Koepoortsweg kwamen en ook uit de onregelmatig afgebroken steunbogen die den halfsteens vooruitspringenden gevel aan de achterzijde steunden, terwijl veilig kan worden aangenomen, dat die steunbogen boven den vroegeren doorgang een geheel heeft gevormd en dus die toegang niet hoog heeft kunnen vallen.

De in die gevel aanwezige lichtramen zijn zeer waarschijnlijk van latere dagteekening, daar volgens eene in bovenaangehaalde kronijk voorkomende afbeelding van de Koepoort, die licht openingen hooger en smaller waren dan tijdens de slooping. De onderkant daarvan scheen vrijwel overeen te komen, doch de bovenkant liep vroeger door tot aan den eersten cordonband, terwijl het onderdeel dier ramen met draailuiken voorzien was. Die verandering is wellicht daarin aangebragt om het bovendeel der poort geschikt te maken tot portierswoning, tot welk einde het althans tot het laatste heeft gediend. Vóór die verandering heeft het bovendeel hoogstwaarschijnlijk gediend voor wachtkamer, dewijl de bij de slooping in de oost- en westzijde der poort aanwezige schietgaten ongeveer 1 meter boven den vloer verheven waren, doch, bij verandering van bestemming, aan de binnenzijde met een halfsteensmuurtje waren dichtgemetseld. Op de zich daarboven bevindende zolder tot berging van ammunitie heeft gediend, is niet met zekerheid op te maken; bij het afbreken daarvan werd tusschen den zolder en het daaronder aanwezige houten plafond, een met grof kruit gevulde granaat gevonden van ongeveer 8 centimeter middellijn, waarvan de opening groot 18 millimeter, met een eikenhouten prop, waarin een gaatje van 3 millimeter, was dichtgemaakt.

Tot toegang naar het bovendeel der poort bevond zich vroeger op den westhoek van het gebouw een houten bordestrap welke voor ongeveer 25 jaren door een trap binnen de poort is vervangen terwijl de deuropening boven die trap in de westelijke zijmuur is toegemetseld.

De inrigting van de vroegere poort is echter niet op te sporen en ook niet te gissen, misschien was de doorgang met een enkele of een onder- en bovendeur gesloten en alleen geschikt tot doorlating van personen en vee.

Naar bovengenoemde afbeelding der Koepoort werd de gootlijst ondersteund door een vooruitspringende band gevormd door halfcirkelvormige bogen en bevond zich boven die lijst om het gebouw een balustrade waarvan de leuning ruste op open en doorelkander gewerkte halfcirkelvormige steunders, waarvan de einden tegen den achterzijde der gevel aansloten. Van deze vroegere constructie was echter aan het gebouw niets te bespeuren., hoeweldergelijke wijze van ondersteuning der gootlijst ook aan die der nog op de wallen aanwezige toren is toegepast. Deze en meerdere veranderingen die de Koepoort van tijd tot tijd heeft ondergaan, alsmede de daaraan uitgevoerde herstellingen, hebben dus veel van het oorspronkelijke doen verloren gaan, vandaar dan ook dat het uiterlijk aanzien van het gebouw op vele plaatsen was een mengelmoes van vele soorten van steenen en van een zeer onregelmatig verband.

De zijmuren, kennelijk van den eersten bouw zijn zeer waarschijnlijk onder den draad gemetseld, omdat de verschillende lagen vrij wel onder een rechte lijn gelegd waren, doch men scheen er niet veel acht op te hebben geslagen, daar er voegen werden gevonden van 1½ centimeter en soms meer dikte, dewijl naar eenig verband niet was gezien en het metselwerk steeds de sporen droeg van in haast te zijn gemetseld. Alleen, aan het ronde deel des gebouws was een zeer goed kruisverband in acht genomen, maar dit muurvak scheen bij de verandering der poort in 1669 te zijn vernieuwd.

Het oude metselwerk was zamengesteld van verschillende soorten van steenen, als

- 1° steenen lang 23, breed 11.5 en dik 5.5 centimeter, gelijkende op best boerengraauwe waalsteenen, goed gevormd, op de breuk aderachtig, met fijngele draden kronkelende om donkerroode, op roodaard gelijkende stukjes en korrels van 1 centimeter, en meer middellijn, welke even hard waren als het overige deel van den steen
- 2° Steenen van de maat als boven, gelijkende op hardgraauwe waalsteen, vrij goed gevormd en hard, in de kern donkerrode korrels als boven, omgeven met donkergele, op ijzererts gelijkende aderen en plekken evenals men die op den breuk van straatklinker en mondstenen wel aantreft.
- 3° Steenen lang 24, breed 12 en dik 6 centimeter, slecht gevormd, gelijkend op best roode waalsteen, doch iets harder, evenals de vorige op de breuk aderachtig met grovere en lichtere geele aderen en plaatsjes.
- 4° Steenen van de maat als in sub 3 gemeld, doch iets donkerder, meer overeenkomende met het boerengraauw.
- 5° Steenen lang 24, breed 12 en dik 5 centimeter, veel overeenkomende met de kleuriger handgraauwe steen van de Vecht, op de breuk vrij vast en min of meer aderachtig met lichtere en donkere roode en geele vlammen.
- 6° Steenen lang 17, breed 8.5 en dik 3.5 centimeter, paarsachtig van kleur en op de breuk als die onder sub 2 vermeld.

Het metselwerk dat aan het ronde deel des gebouws een goed kruisverband vormde, bestond uit steenen lang 22. breed 11 en dik 4.5 centimeter, gelijkende op donkerkleurig hardgraauwe steen, op de breukbroosachtig, poreus en vermengs met fijne kiezel.

Voorts werden in het binnenmetselwerk nog gevonden licht geele en zeer zachte steenen, lang 21 en 22, breed 10 en dik 5 centimeter, alsmede de goudsche steentjes lang 17, breed 8 en dik 4 centimeter. Van de onder sub 3 vermelde steenen waren er die op de eene zijde 4.5 en op de andere zijde 5.5 centimeter dik waren en waarvan er met de dikste zijde vóór gewerkt waren.

De voorzijden der steenen waren grootendeels schilferachtig, dat welligt is ontstaan door dat bij het vormen der steenen, zand in de oppervlakte is gedrukt en deze korrels van tijd tot tijd zijn uitgeregend.

De metselspecie bestond uit schelpkalk, die vrij goed was gebluscht, doch slecht of niet gezeefd en niet goed doorbouwd en met nagenoeg een half deel zand vermengd. De specie was bezet met stukjes blauwe schelpen en kleine korrels onbereide kalk en was op de buiten- en binnenzijde van het muurwerk beter versteend dan in het midden, doch over het algemeen niet zo versteend of de slooping kon zonder veel inspanning en zonder dat er veel steenen gebroken werden, met een houweel geschieden.

De beide poortfronten met deszelfs beeldhouwwerk en vercieringen, alsmede de cordonbanden, de hoekblokken en de twee in deze poort aanwezige schietgaten waren in zand- of Bentheimersteen uitgevoerd. Voorzoover deze tegen het muurwerk kwamen, waren ze een halfsteensdikte of 12 centimeter in den muur ingelaten, waarvan enkele stukken daarin met gewone ijzeren dookankers waren verbonden en onderling met ijzeren doken, lang 9 en dik 3 centimeters vierkant, eenigszins zwaluwstaartvormig en met lood vastgegoten, waren verbonden. In enkele dier stukken waren wel de dookgaten gemaakt maar niet van een dook voorzien.

Het beeldhouwwerk op het buitenfront was in relief en dat in het frontespies boven beide poortopeningen in basrelief uitgevoerd, zooook de hoekvercieringen en evenals de lijsten en cordonbanden netjes afgewerkt, doch dikwijls met een overeenkomende kleur geverwd, waardoor de kleine geledingen en de zuiverheid van bewerking veel had geleden. Aan de achterzijde waren de stukken ruw behandeld; aan enkele was de zaagsnede zichtbaar.

De romaanbogen in den gevel waren niet geheel symmetrisch geplaatst en de plaatsing van de drempels was wel wat onnauwkeurig. Ook waren de cordonbanden waartusschen die bogen waren geplaatst niet onderling evenwijdig of op evenredige afstanden van elkander. Zoo bedroeg de afstand van den eersten tot den tweeden band 1.15 Meter, die van den tweeden tot den derden band 1.12 Meter, de volgende 1.14 en die daarboven 1.06 Meter.

Het gebouw bestond uit twee verdiepingen en deszelfs balklagen van beslagen eikenhout, de bovenste balklaag ondersteund door twee beslagen greenen draagbalke, die echter later daaronder schenen te zijn aangebragt. Het eikenhout dezer balken was zoogenaamd wintereiken, zeer wankantig en 20 tot 25 centimeter vierkant zwaar.

De zolderdeelen, die op deze balklagen waren bevestigd, bestonden uit 22 millimeter dikke greenen deelen, breed gemiddeld 26 centimeter en waren met scherpe groeven en messings ( ) in elkander gewerkt. Hoewel deze wijze van bewerking het voordeel heeft dat de groeven en messings sterker zijn en dus niet zoo ligt breken als de tegenwoordig gebruikelijke vierkant beploegde groeven en messings, zoo heeft zij het nadeel, dat wanneer de messing niet juist in de groef past, de naden niet dicht gedreven kunnen worden of zoo de groef wat wijd is, de naden aan de oppervlakte niet gelijk komen. De deelen waren overigens op de nog heden gebruikelijke wijze met drie spijkers op iedere balk bevestigd.

De muurlaats was op 50 centimeter boven de bovenste balklaag aangebragt en koud op de muur gelegd, alleen tegen uitschuiving gesteund door een daarvoor aan den buitenkant gemetselde koplaag en de stukken onderling met een gewoone lasch, lang ongeveer 20 centimeter, half en half aan elkander verbonden. Zij bestond uit eikenhout, waarvan die op het halfronde deel des gebouws bestond uit kromgewassen stukken. De kap was zamengesteld uit twee geheele en een half kapbindt van beslagen eikenhout, de stijlen daaraan uit een midden door-gezaagde en kromgewassen boomstam, waarvan het ronde deel eenigszins vierkant was behakt, zoodat het spint niet geheel was weggenomen en deze deelen dan ook geheel door den worm waren verteerd, doch de kern, die zeer hard was, was nog in gaven staat. De kapbindten waren met open pen en gat in elkander gewerkt, iedere verbinding met twee eikenhouten nagels opgesloten en door een korbeel in de hoeken versterkt, die eenigszins zwaluwstaartsgewijze waren ingekeept en met spijkers bevestigd waren. Het eene bindt was gesteld op de snijding van het regte met het halfronde deel des gebouws en het halve bindt regthoekig daarop op het midden van het ronde deel, met pen en gat bewerkt in den bindtbalk en op welke vereeniging een eikenhouten makelaar zwaar 18 centimeter vierkant was gesteld die tot

0.80 meter boven de nok uitliep en dáár een spits vormde. Het tweede bindt was midden tusschen eerstgenoemd bindt en den gevel geplaatst.

Op de bindten was een rondgaande gording op plaat eenigszins ingezonken gelegd, waartegen de dakribbetjes steunden die op de muurplaat waren gesteld en tot de nok doorliepen. De wederzijdsche dakribbetjes vormden ieder op zich zelf een spantje en waren op onderlinge afstanden van 20 tot 30 centimeter gesteld waarvan enkele onder en boven niet evenwijdig waren. Ieder ribbetje had een zwaarte van 8 bij 10 centimeter, op de smalle zijde dragende; ze waren met een handzaag gezaagd van eiken platen, die 10 centimeter dik waren geweest, zoodat aan het meerendeel twee zijden waren, die uit de hand waren bezaagd. Sommige der wederzijds overelkander komende dakribbetjes waren tusschen de nok en den bindtbalk nog door een dito haenbalkje versterkt.

De verschillende zamenstellende deelen waren niet netjes bewerkt.

De dakdeelen, die met schuine overelkander gestreken naden, dwars over de dakribbetjes waren aangebragt, bestonden uit 35 millimeter dikke grenen deelen en hadden eene breedte van 25 tot 32 centimeter, waarvan echter de beide einden van elken deel niet even breed waren.

Het dak was met Rijnsche lijn (Rensdaksgewijze) gedekt. De makelaar en de kap van den schoorsteen waren met een zware looden muts gedekt; de eerste voorzien met daaraan vastgesoldeerd dito blaadjes waarin enkele gaatjes, welke misschien tot verciering maar meer waarschijnlijk tot doorlating van den wind hebben gediend, daar deze blaadjes anders zeer veel van harden wind zouden hebben te lijden gehad.

Bij het afbreken van het gebouw werden in het metselwerk op ongeveer 5 meter boven den beganen grond op verschillende plaatsen staafjes ijzer gevonden, alle lang 42, breed 5.8 en dik 1.8 centimeter, die met de lengte over de dikte van de muur gelegd waren, zoodanig dat ze ongeveer even ver van den buiten- als binnenkant van den muur kwamen. Enkele daarvan waren door roest verteerd doch ook enkele nog zeer gaaf, en het doel waarmee dit ijzerwerk in de muren werd aangebragt is niet ontdekt kunnen worden.

Op 2 meter hoogte boven den beganen grond bevond zich op 1½ steen binnen des buitenkant van den muur een over de geheele lengte van den muur doorlopend anker, op de beide hoeken aan den naar de stad gekeerden gevel en vervolgens op onderlinge afstanden van 1.98 meter, met loodregt staande schotels, lang 1.10 meter, voorzien. Het anker en de schotels bestonden uit vierkant staafijzer, dik 3 centimeter, waarvan de leden beurtelings dubbel waren en zoo om den schotel gelegd, terwijl aan beide linden der enkele leden van het anker een oog was gesmeed, waardoor de schotel kwam en aldus een geheel uitmaakte. Bij de stijlen der beide openingen van de poort waren de ankers afgehakt, hetgeen waarschijnlijk bij de vernieuwing der poort in 1669 is geschied.

Door welke bouwmeester de stichting en de opvolgende verbouwingen der poort zijn uitgevoerd is door ondergeteekende niet bekend geworden.

In bovenaangehaalde kronijk der stad Hoorn wordt vermeld dat dit gebouw, waarvan de muren 1 Meter dik waren, zonder een paalfundering daaronder werd gebouwd; daar de slooping van dit gebouw niet verder dan even beneden den beganen grond mogt worden voortgezet, kan hieromtrent, daar aan de aanleg der fundering wel tot 2 meter diepte beneden den grond was aangelegd, niets naders worden vermeld.

Dit gebouw werd door de gemeente Hoorn voor afbraak verkocht voor de som van f 1000.-. De voornaamste stukken beeldhouwwerk zijn het eigendom der gemeente gebleven en worden aldaar bewaard.

Hoorn, den 24 Junii 1872.

De opzigtter van den Provincialen Waterstaat
w.g. T.C. v.d. Sterr.

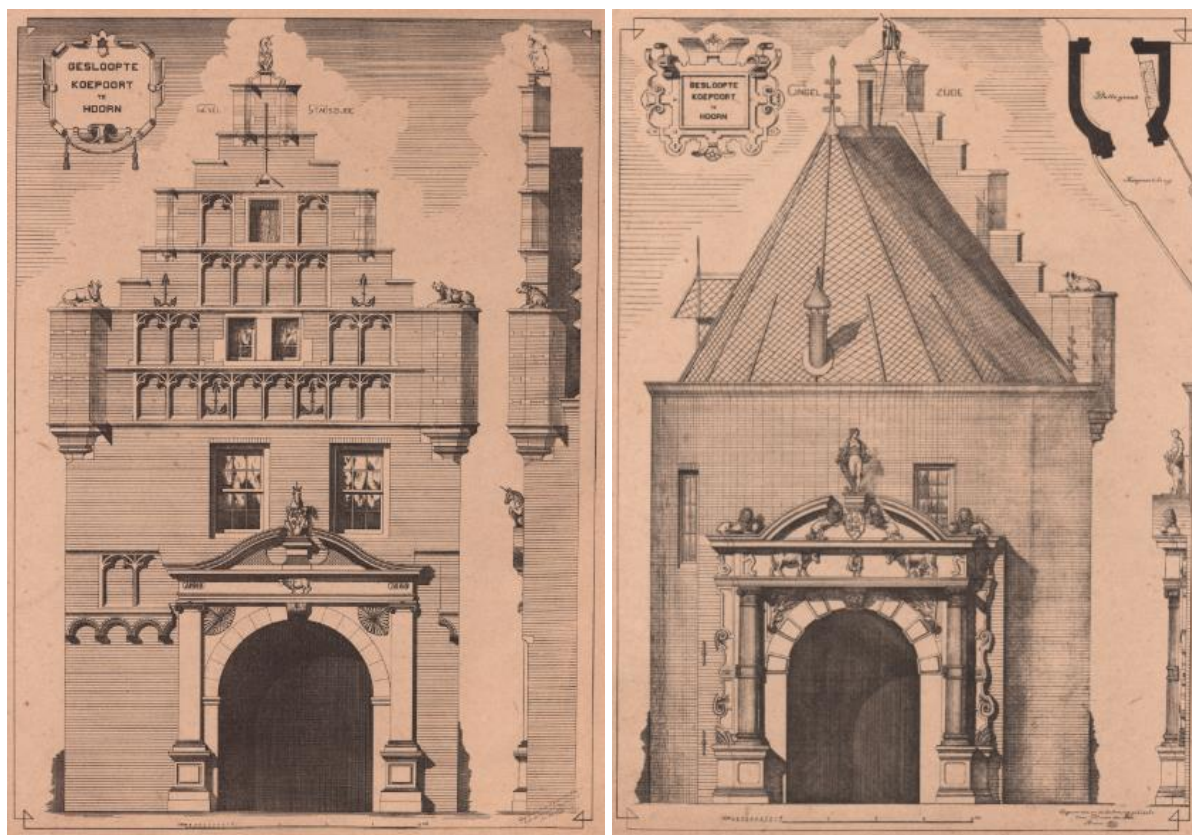
Notitie: Ontvangen met brief van den heer hoofdingenieur van den Waterstaat in het 9e distr. NoordHolland te Haarlem, gedagt. 27 Sept. 1872.

Behoort aan de Koninklijke Akademie van Wetenschappen

Dit Manuscript is eigendom van het Rijksbureau voor den Monumentenzorg 's Gravenhage.

Afschrift van de handgeschreven tekst uit 1872 is gemaakt door door B. (Ben) Renckens, in 2015 uitgetikt door H.A.M. Stumpel. De aanhef is weggelaten, welke alleen gegevens over Hoorn in het algemeen bevat.

Hieronderde twee afbeeldingen zoals gepubliceerd door de Maatschappij ter bevordering der Bouwkunst in 1888 (voor de gedetailleerde scans zie de website van Oud Hoorn):

Koepoort te Hoorn

De nevenstaande afbeeldingen zijn gemaakt naar foto's van de thans niet meer aanwezige Koepoort te Hoorn, die stond op het Koepoortsplein. Deze poort behoorde bij de versterking van de stad van 1508, die is aangelegd uit vrees voor een aanval van de Geldersen; de stad is toen ook heel wat vergroot. Oorspronkelijk zag dit bouwwerk er eenvoudiger uit dan de afbeeldingen aangeven ; het kwam meer overeen met de nog bestaande Mariatoren uit dezelfde tijd. Van de toen aangelegde gracht bestaat nog heel wat en hij liep als volgt: Van de Oude Oosterpoort (tussen Grote en Kleine Oost), Vollersweel, Singel, Koepoort, Spoorsingel, evenwijdig met de Noorderstraat naar de Noorderpoort, en verder de Westersingel naar de Westervoort aan het eind van het Breed.

Er waren verscheidene van die ronde verdedigingstorens, die onderling verbonden waren door muren; bij de Mariatoren is de plaats voor aanhechting van muren en toren nog zeer duidelijk te zien. Dit samenstel, de wal genoemd, stond niet zo maar in het water, er was nog een strookje grond langs waar doornen in geplant waren en in het midden van de gracht was een regel palen geslagen. Het werd de vijand dus niet gemakkelijk gemaakt.

Van de Geldersen heeft Hoorn geen last gehad ; eenmaal zijn er wat aan de Westerdijk bij de Geldersesteeg de stad ingekomen, maar die hebben spoedig het hazepad gekozen.

De poort had een dubbele functie, hij diende als ingang tot de stad en was tevens voor verdediging. Hij was dus ingewikkelder dan de gewone torens.

In 1605 werd een verandering aangebracht. De ingang was niet ruim genoeg en te donker ; deze is ruimer gemaakt, natuurlijk voor het verkeer. Van deze tijd dagtekende de mooie zandstenen poortomlijsting aan de buitenkant, die uit een bouwkunstig oogpunt bekeken er zo maar tegen aan geplakt was. Op zichzelf was deze omlijsting zeer mooi en we kunnen dat beoordelen aan de prachtige onderdelen, die in het West-Fries Museum bewaard worden. Er zijn nog sporen van kleuren en verguld op. Toen de lelijke gele verflagen er af gehaald werden, zijn die voor de dag gekomen.

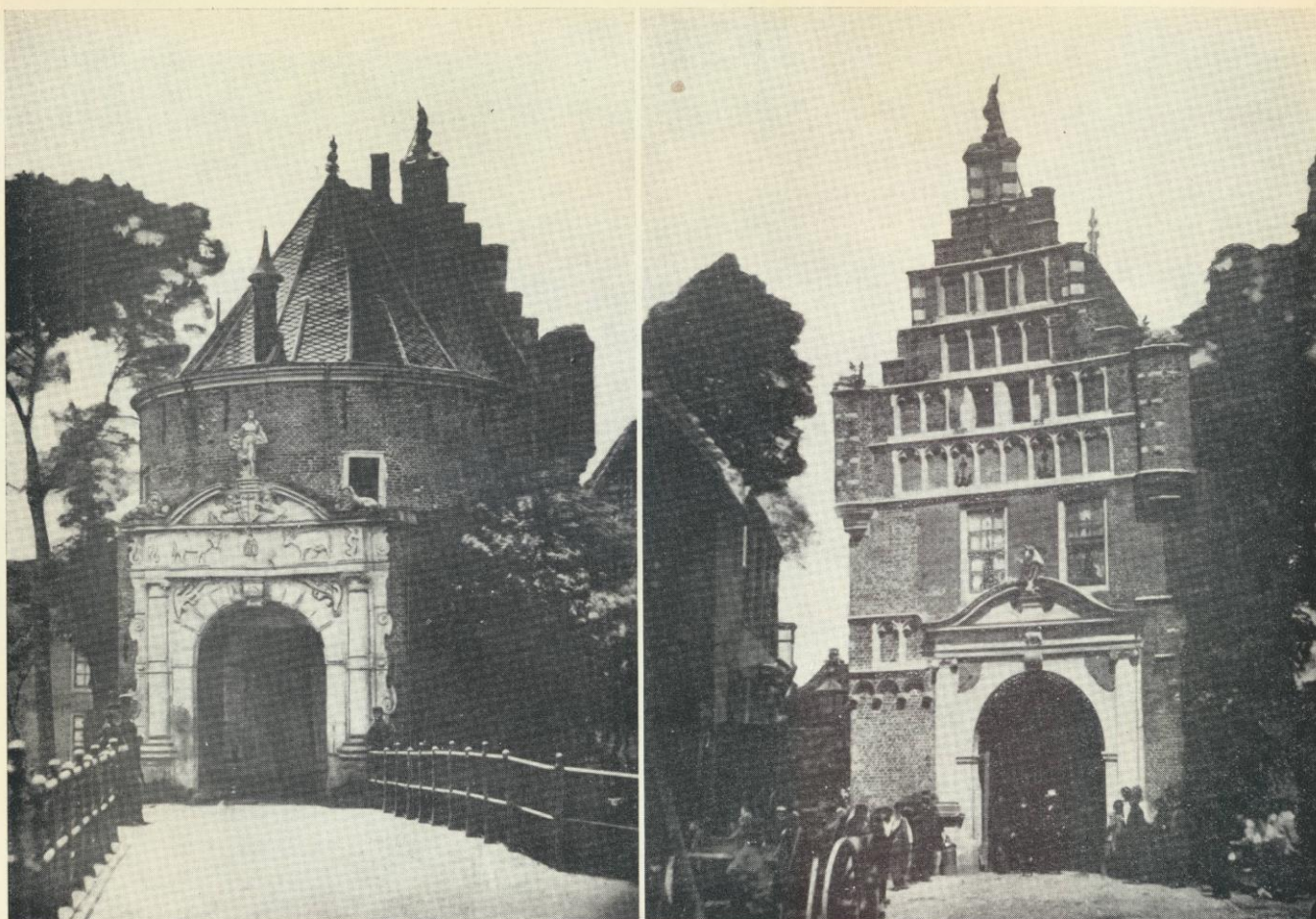
In het jaar 1670 wordt vermeld, dat de poort aan de binnenkant met een nieuwe gevel van hardsteen werd voorzien. Naar de afbeelding te oordelen moet hier de poortomlijsting aan de binnenzijde bedoeld zijn. Deze heeft een geheel ander karakter dan de vorige aan de buitenzijde en staat ook weer vreemd in het geheel.

Een voor de monumenten belangrijke gemeenteraad had plaats op 27 Juni 1871. Er werd behandeld het al of niet slopen der poort en het inrichten van de vesting tot plantsoen. De sloping van de Koepoort werd noodzakelijk geacht vanwege de verandering van de brug. De brug werd toen van steen gemaakt. Het voorstel werd met tien tegen één stem aangenomen en hierdoor was het doodvonnis beslist. En zo is dan volgens de Hoornse courant van 6 Juli 1871 het fraaie, eeuwenoude gebouw, de Koepoort genaamd, deze week, ten raadhuis alhier, publiek verkocht, aan M. Reens c.s. te Hoorn voor de som van 1 000.-. Reens was iemand, die in antiek handelde en veel oudheden uit Hoorn en omgeving heeft verkocht. Dit is één voorbeeld uit velen.

J. C. KERKMEIJER

Bij bovenstaande tekst hoort de fotoscan
Koepoort_Speelwagen_Scan_20190315_600_dpi.jpg

Deze geeft de twee foto's van de Koepoort, zoals hierna zijn weergegeven.

De voormalige Koepoort te Hoorn, land- en stadzijde
Reproductie B. Hermes naar oude foto's

VERSLAG
VAN HET VOORZITTEND LID,
belast met de afdoening der nog loopende bemoeijingen van de opgeheven
COMMISSIE
der
KONINKLIJKE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN,
tot het opsporen, het behoud en het bekend maken van de
OVERBLIJFSELS DER VADERLANDSCHE KUNST,
over 1871 tot 1872.

Overgenomen uit het Jaarboek voor het jaar 1872.
AMSTERDAM, C. G. VAN DER POST. 1872.

SLOOPING VAN OUDE GEBOUWEN.

STADSPOORTEN TE Hoorn. Uit de kennisgeving van Burgemeester en Wethouders bleek, dat na de afschaffing der laatste in die gemeente nog overgebleven verbruiksbelasting, de Raad een besluit had genomen tot slooping van de drie nog aanwezige poorten der stad. Van dit drietal meende men alleen aan de Koe en Oosterpoorten eenige oudheidkundige waarde te moeten toekennen, doch kon de Westerpoort, als zijnde een gebouw van veel lateren tijd, uit dit oogpunt geen aanspraak op belangstelling doen gelden. Bij de slooping van de Koepoort, aan welke het vonnis der vernietiging het eerst zou worden voltrokken, zouden voor de gemeente bewaard blijven eenige beeldhouwwerken en versierselen in steen: twee leeuwen,

twee koeijen, de zoogenaamde ridder en een vrouwebeeld van den buitengevel, alsmede twee koeijen en twee eenhorens van den binnengevel. Verder werd medegedeeld, dat van meer dan eene zijde schetsen of teekeningen van de poort vervaardigd waren. Uit het gegeven bericht bleek niets aangaande de Westerpoort, in welks gevel een gedenksteen in beeldhouwwerk en een opschrift de gedachtenis bewaarden van LAMBERT MELISSE, den jongeling, die, om zijne moeder in 1574 aan de mishandeling der Spanjaarden te onttrekken, haar van Westzaan op eene berrie over het ijs behouden naar Hoorn overbragt. Het basrelief gaf eene voorstelling van den braven jongen met zijne moeder op de berrie, en een vierregelig versje leverde de nadere toelichting tot het afgebeelde feit. Ik achtte het van belang de aandacht van Burgemeester en Wethouders op deze geschiedkundige gedenkteekens opzettelijk te vestigen, met den wensch, dat zij bij de voorgenomen slooping, even als de beeldhouwwerken der Koepoort, voor de stad bewaard mogten blijven. Tevens wees ik op de mogelijkheid dat, bij de opruiming der tegenwoordige, ook nog de overblijfsels van vroegere poorten ontdekt konden worden; zoo dit het geval ware, dan zou het voor de geschiedenis van onze vaderlandsche bouwkunst nuttig zijn, van die overblijfsels naauwkeurig kennis te nemen, opmetingen te doen en teekeningen te vervaardigen, met aanmerkingen omtrent verband, vorm en afmetingen der gebezigde bouwstoffen, gehalte, hoedanigheid, baksel der steenen, aard en samenstel van de kalk en verdere bijzonderheden. Uit een nader schrijven van Burgemeester en Wethouders bleek, dat de Westerpoort, zooals die toen nog bestond, een werk van lateren tijd en in den aanvang van de loopende eeuw geheel vernieuwd was; dat voor het behoud van het bedoelde basrelief en opschrift het noodige geschieden zou. Volgens het *Aardrijkskundig Woordenboek* van VAN DER AA zou sedert de vernieuwing van de poort in 1807, het basrelief verdwenen en slechts het opschrift bewaard zijn gebleven; wij mogen echter uit het schrijven van het Gemeentebestuur onderstellen, dat beide, voor de geschiedenis der stad zoo merkwaardige, gedenkteekenen nog aanwezig zijn en dan ook verder voor de stad behouden zullen blijven. De Hoornsche sloopingsplannen hadden ook de aandacht getrokken van den heer Hoofdingenieur van den Waterstaat, Jhr. Ortt te Haarlem; door diens goede bemoeijingen waren van de Koepoort, die het eerst aan de beurt lag, een paar photogrammen vervaardigd en was de noodige last gegeven tot eene tijdige opneming en beschrijving van het gebouw. Op gelijke wijze had de heer Ortt zich voorgenomen ook later zijne zorgen tot de Oosterpoort uit te strekken. Bij eene persoonlijke bespreking van het onderwerp meende ik voor den opzigter van de Waterstaat, of eenen anderen bevoegden persoon, die met de taak zou belast worden, het uitzigt te mogen openen op eene billijke schadeloosstelling voor moeite en tijd, van de zijde der Akademie.

.....

Amsterdam, 27 April 1872.

Het voorzittend lid der voormalige Commissie tot het opsporen, het behoud en het bekend maken van de overblijfsels der vaderlandsche kunst uit vroegere tijden.

C. LEEMANS.